O’ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O’RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

“РЎЙХАТГА ОЛИНДИ”

№ ВМ – 343 – 5А340801 – 2.01

“1” ИЮЛЬ 2003 й.

“ТАСДИҚЛАНДИ”
Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус
таълим вазирлиги

“8” ИЮЛЬ 2003 й.

MONETAR SIYoSAT
fanidan
DASTUR

Oliy ta’limning 340000 –“Biznes va boshqaruv” ta’lim sohasidagi 5A340701 – “Kredit” magistratura mutaxassisligi uchun

Tashkent – 2003

Tuzuvchilar: dots. Norqobilov S.
k.o'q. Ravshanov X.M.
Taqrizchilar: muovini Qoraliev T. M.

"Monetar siyosat" fani etakchi fanlardan biri bo'lib, unda bozor iqtisodiyoti sharoitida iqtisodiyotni zamonaviy pul-kredit dastaklari orqali muvofiqlashtirishning nazariy va amaliy .holatlari, Markaziy bank monetar siyosati, monetarizm oqimi, pul-kredit nazariyalari, pul-kredit siyosatini amalga oshirish usullari, pul muomalasini rivojlantirishda davlatning roli, O'zbekiston Respublikasida emission ishlarini tashkil etish, monetar siyosatdagi muammolar va ularni echish yo'llari bilan bog'liq mavzular yoritiladi.

Предмет "Монетарная политика", являясь одним из ведущих предметов, освещает темы связанные с теоретическими и практическими аспектами регулирования экономики в современных условиях рыночной экономики посредством денежно-кредитных рычагов, монетарной политикой Центрального банка, течением монетаризма, денежно-кредитными теориями, методами осуществления денежно-кредитной политики, ролью государства в развитии денежных отношений, организацией эмиссионной работы в Республике Узбекистан, проблемами монетарной политики и путями ее решения.

The subject "Monetary politics", being one of conducting subjects, shines(covers) themes connected with theoretical and practical aspects of regulation of economy in modern conditions of market economy by means of monetary and credit levers, monetary politics of the Central bank, current of monetarism, monetary and credit theories, methods of realization of a monetary and credit policy, a role of the state in development of monetary attitudes(relations), the organization of issue job in Republic of Uzbekistan, problemsof monetary politics and ways of its(her) decision.

Dastur Toshkent Moliya instituti Ilmiy Kengashida muhokama qilingan va nashrga tavsiya etilgan (25 aprel 2003 yil 9-sonli bayonnoma).

Dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi oliy o'quv yurtlariaro ilmiy-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengash majlisida muhokama qilingan hamda nashrga tavsiya etilgan (2003 yil 1 iyul 37-sonli majlis bayoni).

1. SO'Z BOShI

Monetar siyosat fanini o'qitishning maqsadi va vazifasi

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001 yil 16 avgustdagi 343 - sonli qaroriga asosan tasdiqlangan davlat ta'lim standartiga asosan "Monetar siyosat" fani o'qitiladi. "Monetar siyosat" kursi bozor iqtisodiyoti sharoitida iqtisodiyotni zamonaviy pul-kredit dastaklari orqali muvofiqlashtirishning nazariy va amaliy holatlarini o'rgatadi. Bu kursni o'rganish uchun Markaziy bankning pul-kreditni muvofiqlashtirish bo'yicha olib borayotgan siyosati bilan tanishib chiqish kerak.
Iqtisodiyotni pul-kredit orqali muvofiqlashtirish zamonaviy iqtisodiy fanlarning dinamik yo'nalishlaridan biridir. Shuning bilan birga O'zbekiston bozor iqtisodiyotiga o'tishida chet davlatlarda iqtisodni pul kredit orqali muvofiqlashtirish jarayonidagi tajribalarini chuqur o'rganib chiqish lozim. Bu Markaziy bankka iqtisodiyotni pul-kredit orqali nazorat qilishining tarkibiy vosita va usullarini qayta qo'llashga imkon beradi. Bu kursning asosiy maqsadi bo'lib, pul-kredit orqali muvofiqlashtirishning turlicha yo'nalishlarini o'rganish hisoblanadi.

Fan bo'yicha magistrlar bilimiga, o'quviga va ko'nikmasiga qo'yiladigan talablar

Bu kursni o’rganish jarayonida talabalar nafaqat Respublikada chiqayotgan qonunlarni, balki jahondagi etakchi davlatlarning bank sohasidagi qonunlarini ham bilishlari shart. Pul nazariyasiga keynscha yondashish - pul va uni operativ qo’llash, xo’jaliklarning rivojlanish suratini rag’batlantirish va iqtisodiy kon’yukturani kunlik boshqarish; monetarizm bo’yicha pulni faqat pul muomalasi sohasida qo’llashni amalga oshirishini nazariy jihatdan o’rganishlari lozim.

O’quv rejasidagi boshqa fanlar bilan aloqasi

Bu fan boshqa iqtisodiy fanlar bilan uzviy bog’langandir. Shulardan "Bank risklari", "Banklarda hisob va to’lov tizimi", "Tijorat banklari moliyaviy resurslarini boshqarish", "Xalqaro valyuta va hisob operatsiyalari" va boshqalar.

Fanni o’qitishdagi yangi texnologiyalar

"Monetar siyosat" kursini o’qitishni ilg’or pedagogik texnologiyasining tarkibiy qismi bo’lmish: 1) o’quv maqsadlarini va vazifalarini katalogini ishlab chiqish; 2) o’quv maqsadlarini nazorat qilish; 3) o’quv maqsadlariga erishish; 4) rejalashtirilgan maqsadlarni bajarilishini baholash kabi nuqtai nazardan tashkil etish tavsiya etiladi.

Fanni o’qitish semestrlari va uslubiy ko’rsatmalar

"Monetar siyosat" fani 1-semestrda o’qitiladi. Istiqbolli hisob-kitoblarni tuzish va olib borishda kompyuterlardan keng foydalanadi hamda o’quv jarayoni reyting tizimida tashkil qilinadi.
Magistrlar bilimini baholash hamda nazorat qilishda ko’p variantli testlar ishlab chiqish va ulardan foydalanish lozim. Shuningdek, ayrim amaliy darslarni bank muassasalarida tashkil qilinsa maqsadga muvofiq bo’lardi.

Magistrlar bilimini baholashda qo’llaniladigan nazorat tadbirlari

"Monetar siyosat" fanida talaba o’quv jarayonida ikki marotaba oraliq va joriy hamda bir marotaba yakuniy nazorat orqali baholanadi.

Umumiy va o’quv ishlari turlari bo’yicha hajmi

Oliy kasbiy ta’limning davlat standartlarida mazkur kursga barcha mutaxasisliklari uchun 80 soat hajmida vaqt ajratilgan. Ulardan ma’ruza 40 soat, amaliy mashg’ulot darslari 40 soat, mustaqil ishga 40 soat ajratilgan.

2. FAN DASTURI

Fanning mazmuni

Monetar siyosatning maqsad va vazifalari

Monetar siyosatning maqsadi va mohiyati. *Pul-kredit siyosatining uslublari va turlari.* Makroiqtisodiy siyosatni rivojlanishida monetar siyosatni tutgan o’rni va roli. Pul-kredit siyosatining makroiqtisodiy siyosatga ta’siri. Markaziy bank monetar siyosatining asosiy yo’nalishlari.

Pul-kredit kontseptsiyalarining ilk nazariy asoslari - pul nazariyalari

Pul nazariyasining asosiy yo'nalishlari. Pulning metallik nazariyasi bilan pulning shakli va asosiy qiymatini bog'lanishi. To'la qiymatga ega bo'lmagan pullar muomalada bo'lgan vaqtdagi monetar siyosat va nominalistik nazariya. *Monetar siyosatda nominalizm tarafdorlarini maqsadi va vazifasi.* Pulning miqdoriylik nazariyasi va monetarizmni baholar bilan aloqasi. Miqdoriylik nazariyasi tarafdorlarining pulni qiymatasosi sifatidagi qarashlari. *I. Fisherning miqdoriylik nazariyasi. Fisher nazariyasi bo'yichapulni sotib olish quvvatini belgilovchi omillar.* Fisherning ayirboshlash tenglamasi.
Hozirgi zamon monetarizmi. Monetarizm pulning miqdoriy nazariyasi sifatida.

Markaziy bank monetar siyosatni amalga oshiruvchi tashkilot sifatida

Markaziy bankning maqomi va uni tashkil etish shakllari. Markaziy bank bajaradigan asosiy funktsiyalar. Markaziy bankning mustaqilligi va uni ta'minlash shartlari. *O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, uning maqsadi va vazifalari.* Markaziy bankning davlat bilan o'zaro munosabatlari. Monetar siyosatni *rivojlantirishda Markaziy bankning tutgan o'rni va roli.*

Monetarizm oqimining pul-kredit nazariyalari

Hozirgi zamon monetarizmi. M.Fridmen monetarizm nazariy oqimining asoschisi sifatida. Monitarizm - hozirgi zamon miqdoriylik nazariyasi. Bozor iqtisodiyotining "barqarorligi".Iqtisodiy rivojlanish tsikllari va inqirozlar. Pullarning iqtisodiy tizimga ta'sir etish yo'llari.Valyuta kursi va to'lov balansi. Faollikni inkor qilish "Fiskal" - monetarizm kontseptsiyasi." Yangi makroiqtisodiyot oqimining nazariy xulosalari. *Monetarizm pullarga - talab va taklif xususidagi kontseptsiyasi.* Fridmen kontseptsiyasi va uning formulasi.
Pulni miqdoriy nazariyasini Kembridj yo'nalishi. Miqdoriy pul nazariyasi - monetarizm transaktsion turi va "kassa qoldiqlari" yo'nalishlari.

Neokeynschilik, neomiqdoriylik va uning asosiy nazariy qoidalari

Neokeynschilik oqimining yuzaga kelish sabablari. *Neokeynschilikning asosiy qoidalari. Inflyatsiya nazariyasi, ishsizlik va tsikllar xususidagi qarashlar. Pullarga talab va taklif.* Foiz stavkalarining pul massasini tartibga solishdagi roli.
Neomiqdoriylik oqimining pul-kredit kontseptsiyalari, uning yuzaga kelishidagi shart-sharoitlar. *Foiz stavkalarini ahamiyati xususidagi qarashlar.* Pullarga talab kontseptsiyasi.
O'zbekiston Respublikasida iqtisodiyotni isloh qilish jarayonida etakchi pul-kredit nazariyalarining ilmiy xulosalaridan foydalanish imkoniyatlari.

Pul-kredit siyosatini amalga oshirish usullari va vositalari

Pul-kredit siyosati usullarini turkumlanishi, umumiy va selektiv usullari. An'anaviy instrumentlar:

- qayta moliyalashtirish siyosati;
- majburiy rezervlar siyosati;
- ochiq bozor siyosati;
- depozit siyosati;
- valyuta siyosati, diskont va deviz siyosatlari, valyuta interventsiyasi, valyuta rezervlari diversifikatsiyasi, devalvatsiya va revalvatsiya.

Pul oborotini prognozli rejalashtirish

Bozor munosabatlariga o'tish sharoitida pul oborotini prognozlashda yuzaga chiqadigan o'zgarishlar. *Pul oborotini rejalashtirishning maqsadi, ob'ekti va metodlari.* Pul oboroti rejalari va ular orasida o'zaro bog'liqlik. Aholi pul daromadlari va xarajatlari balansi. Uning mohiyati va ahamiyati. Banklarda pul oborotini hisob-kitoblar qilish tartibi va uning pul muomalasi uchun ahamiyati.

Naqd pul oborotini tashkil etish

Bank kassalariga naqd pul qabul qilishni tashkil etish. Iqtisodiyotning turli sohalarida kassa operatsiyalarini olib borish tartibi. *Bankkassalaridan naqd pul berishning shartlari va tartibi.* Kassaqoldig'i limiti va tushumdan naqd pul ishlatishning me'yorini o'rnatish tartibi.

O'zbekiston Respublikasida emissiya, kassa ishlarini tashkil etish

Emissiya, kassa operatsiya tushunchasi. *Emissiya turlari, pul belgilarining muomalaga chiqarish tartibi.* Emission operatsiyalarni tashkil etish qoidalari. Zahira fondi va oborot kassasi, emissiya operatsiyasini tashkil qilishda ularning roli. Emissiya operatsiyasini muvofiqlashtirish.

Monetar siyosatda davlatning roli

Davlatning iqtisodiy siyosati va uni monetar siyosatga ta'siri. Davlatning iqtisodiy siyosatini belgilovchi omillar. Davlatbyudjeti davlat siyosatining iqtisodiy zamini sifatida. *Davlat byudjeti va monetar siyosatning o'zaro bog'liqligi.*
Davlat byudjeti kamomadining mazmuni va uni yuzaga keltiruvchi sabablar. *Byudjet defitsitining iqtisodiy va ijtimoiy oqibatlari.* Davlat byudjetining kasalli defitsiti. Davlat byudjetining defitsiti bilan muomaladagi pul massasining o'sishi o'rtasidagi bevosita va bilvosita aloqadorlik.Jahon bozori bilan munosabatlarni tartibga solish: bojxona va savdo siyosatini, valyuta siyosatini va umumiqtisodiy siyosat elementlarining mos kelishi: *Bozor munosabatlarini boshqarish va davlatni iqtisodiyotga aralashuvi, pul-kredit va byudjet siyosati.*

Monetar siyosatdagi muammolar va ularni echish yo'llari

Milliy valyutani konvertatsiyalash muammolari.
Konvertatsiya va uning mamlakat iqtisodiyotini ahvoli hamda holatiga ta'siri.
Konvertatsiya va konvertsion operatsiyalar.
Milliy valyutani konvertirlash - bu ichki bozorni jahon bozori bilan to'g'ridan-to'g'ri aloqasi sifatida.
Milliy valyutani konvertirlash darajasi.
Konvertirlash elementlari: sof bozor kursida valyuta cheklashlarini yo'qligida, rezidentlarning xorijiy valyutalarga ega bo'lishlari va ularni boshqarish huquqi, norezidentlarni milliy valyuta bilan operatsiyalari.
Faol pul siyosati. *Pul massasining doimiy o'sish qoidasi.* Pul massasining o'sishining o'rnatilgan va haqiqatdagi ko'rsatkichlari.
Inflyatsiya tushunchasi. Inflyatsiyaning asosiyturlari:

1. yopiq va ochiq turdagi inflyatsiya;
2. lokal va jahon inflyatsiyasi;
3. sudraluvchi inflyatsiya;
4. yo'rgaklovchi inflyatsiya;
5. eksport qilinadigan inflyatsiya;
6. giperinflyatsiya.

Inflyatsiyani yuzaga keltiruvchi sabablar.
Inflyatsiyani ijtimoiy va iqtisodiy oqibatlari. Inflyatsiyaga qarshi kurash yo'llari va antiinflyatsion siyosat.
Antiinflyatsion siyosatning asosiy yo'nalishlari. Uning strategiyasi va taktikasi. O'zbekiston Respublikasida an'anaviy antiinflyatsion siyosatdan foydalanishdagi o'ziga xosliklar.

3. AMALIY MAShG'ULOTLARINING NAMUNAVIY MAVZUSI

Monetar siyosatning maqsad va yo'nalishlari

Monetar siyosatning maqsadi va vazifalari. Monetar siyosatning mohiyati va uning namoyondalari. Pul-kredit siyosatining metodlari, turlari va ularni muvofiqlashtirish. Makroiqtisodiy siyosatni rivojlanishida pul-kredit siyosatining tutgan o'rni. Markaziy bank monetar siyosatining asosiy yo'nalishlari*.

Pul-kredit kontseptsiyalarining pul nazariyalarida tutgan o'rni

Pul nazariyasining kelib chiqish tarixi. Pulning metalliknazariyasi bilan pulning shakli va asosiy qiymatinibog'lanishi. To'la qiymatga ega bo'lmagan pullar muomalada bo'lganvaqtdagi monetar siyosat va nominalistik nazariya. Nominalizmmonetar siyosati tarafdorlarini maqsadi va vazifasi*.
Pulni miqdoriy nazariyasi va monetarizm*.
Pulning miqdoriy nazariyasi va monetarizmni baholar bilan o'zaro aloqasi. Miqdoriylik nazariyasi tarafdorlarining pulni qiymat asosi sifatida qarashlari.
I. Fisherning miqdoriy nazariyasi. Fisher nazariyasi bo'yicha pulni sotib olish quvvatini belgilovchi omillar. Fisherning ayirboshlash tenglamasi.
Hozirgi zamon monetarizmi. Monetarizm pulning miqdoriy nazariyasi sifatida*.

Markaziy bank monetar siyosatni amalga oshiruvchi tashkilot sifatida

Markaziy bankning maqomi va uni tashkil etish shakllari. Markaziy bankning asosiy vazifalari va funktsiyalari*. Markaziy bankning mustaqilligi va uni ta'minlash shartlari. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, uning maqsadi va vazifalari. Markaziy bankning davlat bilan o'zaro munosabatlari. Pul-kreditni muvofiqlashtirishda Markaziy bankning roli*. Markaziy bank balansining asosiy bo'limlari va moddalari.

Monetarizm oqimining pul-kredit nazariyalari

Hozirgi zamon monetarizmi.
M. Fridmen monetarizm nazariy oqimining asoschisi sifatida. Monetarizm - hozirgi zamon miqdoriylik nazariyasi*. Bozor iqtisodiyotining "Barqarorligi". Iqtisodiy rivojlanish tsikllari va inqirozlar. Pullarning iqtisodiy tizimga ta'sir etish yo'llari. Valyuta kursi va to'lov balansi. Faollikni inkor qilish "Fiskal"- monetarizm kontseptsiyasi". Yangi makroiqtisodiyot oqimining nazariy xulosalari. Monetarizm pullarga - talab xususidagi kontseptsiyasi. Pullarga taklif xususidagi kontseptsiya. Fridmen kontseptsiyasi va uning formulasi*.
Pulni miqdoriy nazariyasini Kembridj yo'nalishi. Miqdoriy pul nazariyasi - monetarizm transaktsion turi va "kassa qoldiqlari" yo'nalishlari*.

Neokeynschilik, neomiqdoriylik va uning asosiy nazariy qoidalari

Neokeynschilik oqimining yuzaga kelish sababalari*. Neokeynschilikning asosiy qoidalari. Inflyatsiya nazariyasi, ishsizlik va tsikllar xususidagi qarashlar. Pullarga talab va taklif. Foiz stavkalarining pul massasini tartibga solishdagi roli..
Neomikdoriylik oqimining pul - kredit kontseptsiyalari uning yuzaga kelishidagi shart - sharoitlar. Foiz stavkalarini ahamiyati xususidagi qarashlar. Pullarga talab kontseptsiyasi*.

Pul-kredit siyosatini amalga oshirish usullari va qurollari

Pul-kredit siyosati usullarini turkumlanishi:

- majburiy rezervlar siyosati va uning qo'llanilishi;
- remoliyalashtirish siyosati, uning o'tkazilishi;
- ochiq bozor siyosati, uning pul muomalasidagi o'rni;
- depozit siyosati;
- valyuta siyosati, diskont va deviz siyosatlari, valyuta interventsiyasi valyuta rezervlari diversifikatsiyasi, devalvatsiya va revalvatsiya.

Pul oborotini prognozli rejalashtirish

Bozor iqtisodiyotisharoitida pul muomalasini prognozlashda yuzaga chiqadigan o'zgarishlar. Pul oborotini rejalashtirishning maqsadi, ob'ekti va metodlari*. Pul oboroti rejalari va ular orasida o'zaro bog'liqlik. Aholi pul daromadlari va xarajatlari balansi. Uning mohiyati va ahamiyati banklarda pul oborotini hisoblash va uning pul muomalasi uchun ahamiyati. Amaliyotmateriallari asosida masala echish. (№ 6 O'zbekiston Respublikasi bank muassasalarida pul muomalasini tashkil qilish qoidalariga asoslangan holda).

Naqd pul oborotini tashkil etish

Iqtisodiyotning turli sohalarida kassa operatsiyalarini olib borish tartibi*. Bank kassalariga naqd pul qabul qilishni tashkil etish. Bank kassalaridan naqd pul berishiing shartlari va tartibi. Kassa qoldig'i limiti va tushumdan naqd pul ishlatishning me'yorini o'rnatish tartibi. Amaliyot materiallari asosida masala echish.

O'zbekiston Respublikasida emissiya, kassa ishlarini tashkil etish

Emission operatsiya tushunchasi. Emissiya turlari, pul belgilarini muomalaga chiqarish tartibi*. Emission operatsiyalarni tashkil etish qoidalari. Zahira fondi va oborot kassasi, emissiya operatsiyasini tashkil qilishda ularning roli. Emission operatsiyasini muvofiqlashtirish. Masalalar echish.

Monetar siyosatda davlatning roli

Davlat byudjeti davlat siyosatining iqtisodiy zamini sifatida.
Davlatning iqtisodiy siyosatini belgilovchi omillar*.Davlatning iqtisodiy siyosati va uni monetar siyosatga ta'siri.Davlat byudjeti va monetar siyosatning o'zaro bog'liqligi.
Davlat byudjeti kamomadining mazmuni va uni yuzaga keltiruvchi sabablar. Byudjet defitsitining iqtisodiy va ijtimoiy oqibatlari. Davlat byudjetining kassali defitsiti. Davlat byudjetining defitsiti bilan muomaladagi pul massasining o'sishi o'rtasidagi bevosita va bilvosita aloqadorlik*. Jahon bozori bilan munosabatlarni tartibga solish: bojxona va savdo siyosatini, valyuta siyosatini va umuiqtisodiy siyosat elimentlarining mos kelishi: Bozor munosabatlarini boshqarish va davlatni iqtisodiyotga aralashuvi, pul, kredit va byudjet siyosati*. Situatsion masalalar echish.

Monetar siyosatdagi muammolar va ularni echish yo'llari

Milliy pul birligini konvertatsiyalash*.Konvertatsiya va mamlakat iqtisodiyotining ahvoli hamda holatiga ta'siri.Konvertatsiya va konvertsion operatsiyalar*.
Milliy valyutani konvertirlash bu ichki bozorni jahon bozori bilan to'g'ridan-to'g'ri aloqasi sifatida.
Milliy valyutani konvertirlash darajasi.
Konvertirlash elementlari: sof bozor kursida valyuta cheklashlarini yo'qligida, rezidentlarning xorijiy valyutalarga ega bo'lishlari va ularni boshqarish huquqi, norezidentlarni milliy valyuta bilan operatsiyalari*.
Faol pul siyosati. Pul massasining doimiy o'sish qoidasi. Pul massasining o'sishining o'rnatilgan va haqiqatdagi ko'rsatkichlari*.
Inflyatsiya tushunchasini mazmuni. Inflyatsiyaning asosiy turlari:

1. yopiq va ochiq turdagi inflyatsiya;
2. lokal va jahon inflyatsiyasi;
3. sudraluvchi inflyatsiya;
4. yo'rgaklovchi inflyatsiya;
5. eksport qilinadigan inflyatsiya;
6. giperinflyatsiya.

Inflyatsiyani yuzaga keltiruvchi sabablar.
Inflyatsiyani ijtimoiy va iqtisodiy oqibatlari. Inflyatsiyaga qarshi kurash yo'llari va antiinflyatsion siyosat. Antiinflyatsion siyosatning asosiy yo'nalishlari. Uning strategiyasi va taktikasi. O'zbekiston Respublikasida an'anaviy antiinflyatsion siyosatdan foydalanishidagi o'ziga xosliklar*. Situatsion masalalar echish.

Kurs loyiha (ish)larining namunaviy mavzusi va bajarilishiga uslubiy ko'rsatmalar

Kurs ishi faqat "Kredit"mutaxassisligida bajariladi.
O'quv jarayonining ajralmas qismi hamda rivojlantirishning asosiy vositasi kurs ishini yozishdir. Kurs ishi jarayonida talaba nafaqat umumiy iqtisodiy va maxsus fanlar bo'yicha bilimlarini mustahkamlaydi, balki maxsus o'quv kursining bo'limlaridan birini chuqur o'rganadi hamda ilmiy mustaqil bajarish saviyasini rivojlantiradi. Bunda o'qituvchi tomonidan uslubiy yordam berish va nazorat qilish alohida ahamiyat kasb etadi. Kurs ishining asosiy maqsadi talabining nazariy va amaliy tayyorgarlik darajasini belgilash, shu bilan birga, olingan bilimlarning ilmiy darajasini aniqlashdir. Kurs ishiniig vazifalari bo'lib quyidagilar hisoblanadi:

- tanlangan kurs ishi mavzusi bo'yicha iqtisodiy nazariy asoslash, mohiyatini ochish va muammolarini ko'rsatishi;
- haqiqiy amaliy va statistik materiallarni iqtisodiy tahlil qilish;
- xo'jalik organlari va bank muassasalarining faoliyatini yaxshilash yo'llari va rezervlarini topish;
- ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va xalq xo'jaligidagi moliya-kredit munosabatlarini takomillashtirishi rezervlarini ishlab chiqarish borasida konkret xulosa va takliflar bildirish.

Kurs ishi xukumat tomonidan qabul qilingan qonunlar, iqtisodiy islohotbo'yicha materiallaridan foydalangan holda yuqori nazariy darajada yozilishi lozim. Shu bilan birga kurs ishini yozishda ko'rilayotgan mavzu bo'yicha bank muassasalarining amaliy materiallari, birlashma va korxonalarning, hisob materiallaridan foydalanish zarur hisoblanadi.
Kurs ishini tayyorlashda manbalarni va boshqa iqtisodiy adabiyotlarni o'rganish, turli materiallar yig'ish, ishning yozma variantlarni tayyorlash bilan bog'liq bo'lgan bosqichlarni kurs ishini yozishga ketadigan vaqtini hisobga olgan holda rejalashtirishi alohida ahamiyatga ega. Shuning uchun kurs ishini yozishda quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi.

- kurs ishi mavzusini tanlash;
- tanlangan mavzu bo'yicha statistik materiallar yig'ish;
- kurs ishi rejasining tuzib, uni rahbar bilan kelishish;
- amaliy materiallarni yig'ish va qayta ko'rish;
- kurs ishi tekstini yozish va diagramma sxema, grafiklar bilan to'ldirish;
- kurs ishini rasmiylashtirishi va uni kafedraga tekshirish uchun taqdim etish;
- rahbarning ko'rsatmalari va talablarini rasman to'ldirish;
- kurs ishining himoyasiga tayyorlanish.

Yuqoridagi bosqichlar bo'yicha vaqtning to'g'ri taqsimlanishi sifatli kurs ishi yozish uchun yordam beradi. Kurs ishi 30-35 betdan oshmasligi lozim. Bunda foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati va ilovalar umumiy hajmga kirmaydi.
Qo'lyozma holida kurs ishi hajmi taxminan 50-60 betni tashkil qilishi kerak. Matn bir xil rangdagi ruchka (qora yoki ko'k) bilan aniq va chiroyli yozilgan bo'lishi lozim, har bir varaqda taqriz yozuvchi o'qituvchining ko'rsatmalari uchun hoshiya chizib, joy ajratilishi kerak.

Kurs ishi mavzularining taxminiy nomlanishi

1. Monetar siyosatning maqsad va vazifalari.
2. Markaziy bank monetar siyosatining asosiy yo'nalishlari.
3. Pul-kredit siyosatining uslublari, turlari va ularni muvofiqlashtirish.
4. Pul-kredit kontseptsiyalarining ilk nazariy asoslari.
5. Pul nazariyasining asosiy yo'nalishlari.
6. To'la qiymatga ega bo'lmagan pullar muomalada bo'lgan vaqdagi monetar siyosat va nominalistik nazariya.
7. Monetar siyosatda nominalizm va uning o'ziga xos xususiyatlari.
8. Hozirgi zamon monetarizmi.
9. Monetarizm pulning miqdoriy nazariyasi sifatida.
10. Markaziy bank monetar siyosatni amalga oshiruvchi tashkilot sifatida.
11. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining tijorat banklari bilan o'zaro munosabatlari.
12. Markaziy bankning davlat bilan o'zaro munosabatlari.
13. Pul-kreditni muvofiqlashtirishda Markaziy bankning roli.
14. Monetarizm oqimining pul-kredit nazariyalari.

15. Monetarizm hozirgi zamon miqdoriylik nazariyasi.
16. Pullarning iqtisodiy tizimga ta’sir etish yo’llari.
17. Monetar siyosatning maqsad va vazifalari.
18. Markaziy bank monetar siyosatining asosiy yo’nalishlari.
19. Pul-kredit siyosatining uslublari, turlari va ularni muvofiqlashtirish.
20. Pul-kredit kontseptsiyalarining ilk nazariy asoslari.
21. Pul nazariyasining asosiy yo’nalishlari.
22. To’la qiymatga ega bo’lmagan pullar muomalada bo’lgan vaqtdagi monetar siyosat va nominalistik nazariya.
23. Monetar siyosatda nominalizm va uning o’ziga xos xususiyatlari.
24. Hozirgi zamon monetarizmi.
25. Monetarizm pulning miqdoriy nazariyasi sifatida.
26. Markaziy bank monetar siyosatni amalga oshiruvchi tashkilot sifatida.
27. O’zbekiston Respublikasi Markaziy bankining tijorat banklari bilan o’zaro munosabatlari.
28. Markaziy bankning davlat bilan o’zaro munosabatlari.
29. Pul-kreditni muvofiqlashtirishda Markaziy bankning roli.
30. Monetarizm oqimining pul-kredit nazariyalari.
31. Monetarizm xozirgi zamon miqdoriylik nazariyasi.
32. Pullarning iqtisodiy tizimga ta’sir etish yo’llari.
33. Neokeynschilik, neomiqdoriylik, uning asosiy nazariy qoidalari.
34. Pullarga talab kontseptsiyasi.
35. O’zbekiston Respublikasida iqtisodiyotni isloh qilish jarayonida etakchi pul-kredit nazariyalarining ilmiy xulosalaridan foydalanish imkoniyatlari.
36. Pul-kredit siyosatini amalga oshirish usullari va qurollari.
37. Pul-kredit siyosatining an’anaviy instrumentlari.
38. O’zbekistonda monetar siyosat instrumentlarining shakllanishi.
39. Naqd pul oborotini tashkil etish va bankdan tashqari pul oborotini qisqartirish masalalari.
40. O’zbekiston Respublikasida emission ishlarni tashkil etish.
41. Monetar siyosatda davlatning roli.
42. Monetar siyosatdagi muammolar va ularni echish yo’llari.
43. Milliy valyutani konvertirlash - bu ichki bozorni jahon bozori bilan aloqasi sifatida.
44. Faol pul siyosati.
45. Pul va bozor iqtisodiyoti sharoitida undan foydalanish.
46. Muomaladagi pul massasi va bozor iqtisodiyoti davrida uni boshqarish muammolari.
47. O’zbekiston Respublikasida pul massasi va uni boshqarishning zamonaviy muammolari.
48. Inflyatsiya, uning sabablari, ijtimoiy oqibatlari va unga qarshi kurashishning asosiy yo’llari.
49. Pul islohotlari va ularning pul tizimidagi o’rni.
50. Pul nazariyalarining munozarali masalalari.
51. Iqtisodiy rivojlangan mamlakatlarda pul muomalasini Markaziy bank tomonidan tartibga solinishi (alohida mamlakatlar misolida).
52. Xorijiy mamlakatlar Markaziy banklarining tashkiliy va funktsional tuzilishi.
53. 80-yillarning oxiri va 90-yillarning boshlarida bank tizimini qayta qurishning mazmuni va zarurati.
54. Ijtimoiy takror ishlab chiqarishda kreditning roli va vazifalari.
55. Bank ishini boshqarish va tartibga solishda davlat siyosatining ta’siri.
56. O’zbekiston Respublikasi Markaziy banki, uning vazifalari va makroiqtisodiy barqarorlikni ta’minlashdagi o’rni.
57. O’zbekiston Respublikasi kredit tizimi va uni takomillashtirish.
58. Iqtisodiy islohotlar sharoitida Markaziy bankning valyuta siyosatining asosiy yo’nalishlari va ahamiyati.

59. Xalqaro va mintaqaviy moliya-kredit tashkilotlari.
60. O’zbekiston Respublikasi tijorat banklari faoliyatini boshqarish va nazorat qilish.
61. Markaziy bank tomonidan monetar siyosatni amalga oshirish.
62. Naqd pul muomalasini boshqarishning makroiqtisodiy barqarorligini ta’minlashdagi roli.
63. Bank risklari va uni boshqarish.
64. Pul oboroti, naqd pul massasini cheklash va qadrini oshirish yo’llari.
65. Qimmatli qog’ozlar bozori va uning respublikamizda o’rnatilishi.

4. TAVSIYa ETILAYoTGAN MAVZULAR BO’YIChA KO’RGAZMA-NAMOYISh MATERIALLARI: INFORMATsION-TEXNIK VOSITALAR

Internet saytlari: www.bizbook.ru, www.chtivo.ru.
Audio-video jihozlar. - Mavzuga bag’ishlangan video kassetalar.
Kodoskop orqali ko’rsatiladigan slaydlar:

- Pul kredit kontseptsiyalarini ilk nazariy asoslari - pul nazariyalari mavzusi bo’yicha 2ta slayd;
- Monetarizm oqimining pul -kredit nazariyalari mavzusi bo’yicha 2ta slayd;
- Pul-kredit siyosatini amalga oshirish usullari va vositalari mavzusi bo’yicha 2ta slayd;
- Pul oborotini prognozli rejalashtirish mavzusi bo’yicha 3ta slayd;
- O’zbekiston Respublikasida emission ishlarni tashkil etish mavzusi bo’yicha 2ta slayd;
- Monetar siyosatdagi muammolar va ularni echish yo’llari mavzusi bo’yicha 3ta slayd.

"Pul muomalasi" kompyuter dasturi.

5. O’ZLAShTIRIShNING NAZORATI

Fan bo’yicha talabalarning o’zlashtirishlarini baholash semestr(o’quv yili) davomida muntazam ravishda olib boriladi va quyidagi turlar orqali amalga oshiriladi:

- joriy baholash (JB) - 35%;
- oraliq baholash (OB) - 35%;
- yakuniy baholash (YaB) - 30%.

JB va OB turlar va belgilangan ballar miqdori (o’quv rejasida fanga semestr (o’quv yili) uchun ajratilgan soatning) 70%, yakuniy baholash esa 30% miqdorida belgilanadi.
Fan bo’yicha dastur to’la o’tilgandan keyin YaBda tinglovchi "yozma ish" usulida (o’quv rejasiga ko’ra) o’tkaziladi.
Tayanch tushunchalariga asoslangan (yozma ish) usulini o’tkazish tartibi "Reyting tuzishning yakuniy baholash bosqichida" "Yozma ish" usulini tadbiq etish bo’yicha Namunaviy nizom bilan belgilanadi. Semestr o’quv yili davomida o’qitilgan fan bo’yicha maksimal, 55 va undan yuqori foizni to’plagan talaba qoniqarli o’qiyotgan deb hisoblanadi. Fan bo’yicha maksimal ballning 55% idan kam ball to’plagan talaba qoniqarsiz o’qiyotgan (qarzdor) deb hisoblanadi.
Semestr davomida fan bo’yicha to’plangan ballar quyidagi o’zlashtirish ko’rsatkichlari bilan baholanadi:

- 86 - 100 - "a’lo" - 68,8 - 80,0 ball;
- 71 - 85 - "yaxshi" - 56,8 - 68,0 ball;
- 55 - 70 - "qoniqarli" - 44,0 - 56,0 ball.

6. ADABIYoTLAR

Asosiy adabiyotlar

1. "O’zbekiston Respublikasi Markaziy banki to’g’risida"gi qonun. - T.: O’zbekiston, 1996.
2. "O’zbekiston Respublikasi banklar faoliyati to’g’risida"gi qonun. - T.: O’zbekiston, 1996.
3. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari 1995 y. 5 yanvardan 2001 yil 1 yanvargacha Toshkent Adolat 2000.
4. Normativnie akti po bankovskoy deyatelnosti za 1998, 1999, 2000, 2001. - T., 2001.
5. Karimov I. A. O’zbekiston iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish yo’lida. -T.: O’zbekiston, 1995.
6. Abdullaeva Sh. Bank ishi. O’quv qo’llanma. - T.: Moliya, 2000.
7. Abdullaeva Sh. Pul, kredit va banklar. -T.: Moliya, 2000.
8. Aleksandrova N.G. i dr. Banki i bankovskaya deyatelnosti dlya klientov. - S-Pb., 2002.
9. Abalov A.E. Mejdunarodniy rinok dragotsennix metallov: osnovnie printsipi funktsionirovaniya. -M.: Ist-Serves, 2001.
10. Abashina A. M., Simonova N.N. Kredit i zaymi. -M.: Delo, 1997.
11. Anikin A.V. Zashchita bankovskix vkladchikov. - M.: Delo, 1997.
12. Bankovskoe delo: Upravlenie i texnologiya: Ucheb. pos. dlya VUZov. Pod red. prof. A.N. Tovasheva, -M.: Yuniti-Dana, 2001.
13. Brizgalin A.V. Bernik V.R. Valyutniy kontrol na predpriyatii. - M.: Delo, 2000.
14. Bogarov V.V. Upravlenie denejnim oborotam predpriyatiy i korporatsiy. - M.: Delo, 2001.
15. Banki i bankovskoe delo / Pod. red. I.T. Balabanova. - S-Pb: Piter, 2001.
16. Bratko A.G. Bankovskoe pravo: Teoriya i praktika -M.: PRIOR, 2000.
17. Bratko A.G. Tsentralniy bank v bankovskoy sisteme Rossii - M.: Spark, 2001.
18. Vikulin A.Yu. Antimonopolnie regulirovaniya rinka bankovskix uslug. Ucheb. pos. -M.: Finstatinform, 2001.
19. Varyash I.Yu. Bankovskaya sotsiologiya. Ekspertnie otsenki v bankovskom dele. -M.: Finansi i statistika, 1999.
20. Gladkova I.N. Nalichnie rubli i valyuta. -M.: YuNITI, 1999.
21. Glushenko E.V. i dr. Teoriya upravleniya. -M.: Delo LTD, 1997.
22. Drobozina L.A Finansi, denejnoe obrashchenie, kredit. -M.: Finansi, 1997.
23. Djarbekov S.M. Posrednicheskie operatsii. -M.: Finansi i statistika, 2000.
24. Dengi, kredit, Banki. Tsennie bumagi. Praktikum: Ucheb. pos. dlya vuzov - Pod red. E.F. Jukova. - M.: YuNITI-DANA, 2001.
25. Jukova E.F. Dengi, Kredit, Banki, Tsennie bumagi Praktikum: Ucheb. pos. -M.: YuNITI, 2001.
26. Jukova E.F. Dengi, Kredit, Banki. Ucheb. -M.: YuNITI - 2001.
27. Zulyarov A. Bank huquqi. - T.: Moliya, 2000.
28. Ibratov B. Tadbirkorlik xuquqi. - T.: Moliya, 2001.
29. Iminov O.K. Kreditniy mexanizm sovremennix usloviyax. Monografiya. - T.: TGEU, 2000.
30. Iqtisodiy yo’nalishlar choraklik nashr. O’zbekiston. Aprel-iyun. 2001 yil.
31. Karpova T.P. Osnovi upravleniya ucheta.-M.: ARKAYuR, 1997.
32. Kapitonenko V.V. Investitsii i xedjirovanie. Ucheb. prak. pos. dlya vuzov. -M.: RDL, 2001.
33. Kazimagomedov A.A., Ilyasov S.M. Organizatsiya denejno-kreditnogo regulirovaniya. - M.: Infra, 2001.
34. Kurochkin D.N. Evro - novaya valyuta dlya starogo sveta. Problemi stanovleniya i perespektivi razvitiya Evropeyskogo ekonomicheskogo i valyutnogo soyuza. - M.: PRIOR, 2000.
35. Kupchinskiy V.A., Uminich A.S. Sistema upravleniya resursami banka. - M.: Infra, 2000.

36. Kiduell D.S., Peterson R.L. Beskuell. Finansovie instituti, rinki i dengi. - S-Pb.: Piter, 2000.
37. Lavrushin O.I. Bankovskie operatsii. - M.: Delo, 1996.
38. Larionova I.V. Reorganizatsiya kommercheskix bankov. - M.: RDL, 2000.
39. Mullajanov F. Bank tizimi. - T.: O'zbekiston, 2001.
40. Mirkin Ya.M. Bankovskie operatsii chast 1, 2, 3. - M.: Infra, 1997.
41. Morozova L.L. Analiz tipichnix oshibok. 1, 2 ch. S-Pb.: Biznes-Pressa, 1997.
42. Matdin A.M. Dengi i ekonomicheskie resheniya. - M.: YuNITI, 2001.
43. Miller L.R., Devid D. Van-Xuz. Sovremennie dengi i bankovskoe delo. Per. s angl. - M.: Biznes shkola, 2000.
44. Nesterova T.N. Bankovskie operatsii. - M.: Delo, 2001.
45. Okofordskaya illyustrirovannaya entsiklopediya. V 9t. 3-2-e izd. ispr. Vsemirnaya istoriya. S drevneyshix vremen i dr. -M., 2000.
46. Parfinov K.G. Prfinova D.L. Operatsionnaya texnika i uchet v kommercheskix bankax. - M.: Infra, 1997.
47. Panova G.S. Bankovskoe obslujivaniya chastnix lits. -M.: Delo, 2000.
48. Popov V.V. Banki na perexode. - M.: YuNITI, 2001.
49. Parfenov K.G. Bankovskiy plan schetov i pravila vedeniya buxgalterskogo ucheta. - M.: Infra, 2001.
50. Savchuk V.P. Primekko S.I. Velichko E.G. Analiz, razborka investitsionnix proektov: Ucheb. pos. -Kiev: Elga, 1999.
51. Stoyanova E.S. i dr. Upravlenie oborotnim kapitalam -M.: VO Perspektiva, 1998.
52. Tavasiev A.M. i dr. Raschetnie i kassovie uslugi banka. Uchebnoe posobie M.: Finansi i statistika - 2001.
53. Tavasiev A.M. Bankovskoe delo: upravlenie i texnologiya. Ucheb. pos. -M.: Finansi i statistika, 2001.
54. Tavasiev A.M. i dr. Konkurentsiya v bankovskom sektore Rossii. Ucheb. pos. -M.: Finansi i statistika, 2001.
55. Tojiev R.R., Jumaev N.X. "Markaziy bankning monetar siyosati", O'quv qo'llanma, TDIU, 2002 y.
56. Fatxudinov R.A. Razrabotka upravlencheskogo resheniya. - M.: YuNITI, 1997.
57. Sherrin de Kovin, K. Takki. Strategiya xedjirovaniya. - M.: YuNITI, 1997.
58. Sheremet A.D. Finansovi analiz v komercheskom banke. - M.: Finansi i statistika, 2000.
59. Internet saytlari:

- www.banking.com - mintaqaviy banklar, assotsiatsiyalar va nashriyotlar bo'yicha bank sanoati resurslari direktorligi.
- www.banking.com/aba - Amerika banklari assotsiatsiyasi.
- www.state.ct.us/dob - konnektikut banklari va kredit birlashmalari, kredit muassasalari va qo'riqlash sanoatini boshqaradi.
- www.arraydev.com/commerce/JIBC - internet banking va kommertsiya jurnali.
- www.bankingtech.com - bank texnologiyalari.
- http://www.bankreferatov.ru - Rubrika Referati, kursovie, diplomi na temu "Bankovskoe delo".
- http://books.listsoft.ru/book.asp?cod=10298&rp=4&up=1 - Perevod populyarnogo v Anglii uchebnogo posobiya po izucheniyu bankovskogo dela, ispolzuemogo pri podgotovke k sdache kvalifikatsionnix ekzamenov.
- http://www.zhurnal.ru/5/vir_tech.htm - NOU-XAU VIRTUALNIX TEXNOLOGIY, razdel "Bankovskoe delo".

Qo'shimcha adabiyotlar

1. O’zbekiston Respublikasi Markaziy bankining me’yoriy hujjatlar to’plami. 1999, 2002.
2. O’zbekiston bank tizimini isloh qilish va erkinlashtirish bo’yicha qonunchilik hujjatlari. 2000, 2002.
3. Abalov A.E. Mejdunarodniy rinok dragotsennix metallov: printsipi funktsionirovaniya. - S-Pb.: Biznes-Pressa, 2001.
4. Avdokushin E.F. Mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya Ucheb pos. - M.: YuNITI, 2001.
5. Bunmen G.V, Zolotaya Valyuta ponimaniyu k makroekonomiki gosudarstvii i mira. - M.: Perspektiva, 2000.
6. Gafarli M.S. i dr. Uzbekskaya model razvitiya. -M.: Infra, 2000.
7. Ershov M.V. Valyutno-finansovie mexanizmi v sovremennom mire. - M.: Yuniti, 2001.
8. Zaxarov K.V, i dr. Logistika, effektivnost i riski vneshneekonomicheskix operatsii. - M.: INEKS, 2001.
9. Kostyunina G.M. Mejdunarodnaya praktika regulirovaniya inostrannix investitsiy. Ucheb. pos. - M.: Infra, 2001.
10. Kurochkin D.N. Evro - novaya valyuta Starogo Sveta. - M.: Delo, 2000.
11. Kratko I.G. Mejdunarodnaya preprinimatelstvo. Ucheb. pos. - M.: Finansi i statistika, 2001.
12. Kupchinskiy V.A. Sistema upravleniya resursami banka. -M.: PRIOR, 2000.
13. Lomagin N.A. i dr. Vvedenie v teoriya mejdunarodnix otnosheniy i analiz vneshney politiki. Ucheb. pos. - M.: Inform, 2001.
14. Lachinov M.M. Osnovi vneshneekonomicheskoy deyatelnosti v stroitelstve. Ucheb. pos. -M.: RDL, 2001.
15. Larionova I.V. Reorganizatsiya kommercheskix bankov. -M.: Delo, 2000.
16. Lyubimtseva S.N. Kurs angliyskogo yazika dlya finansistov Ucheb. - M.: Finansi i statistika, 2001.
17. Miller L.R. Sovremennie dengi i bankovskoe delo. Per s angl. -M.: INFRA-M, 2000.
18. Mirovaya ekonomika, mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya. Seriya uchebniki. Ucheb. pos. pod red. Akopovoy. E.S. -M.: Feniks, 2001.
19. Mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya. Pod. red. Liventseva N.N. - M.: YuNITI, 2001.
20. Mirovaya ekonomika i mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya. Ucheb. pos. pod red. Akopovoy E.S. - M.: Feniks, 2001.
21. Mirovaya ekonomika. Ekonomika zarubejnix stran. Pod red. prof. V.P.Kolesova i dr. - M.: Feniks, 2001.
22. Pivovarov A.G. Anglo-russkiy slovar po vneshney torgovle i mejdunarodniy transportnim operatsiyam. - M.: Delo, 2001.
23. Pogorletskiy A.I. Ekonomika i ekonomicheskaya politika Germanii v XX veke. - S-Pb.: Biznes-Pressa, 2001.
24. Postnikov S.L. Mirovaya ekonomika i ekonomicheskaya polojenie Rossii. Sbornik statistike. - M.: Finansi i statistika, 2001.
25. Riski finansovogo sektora Rosiyskiy Federatsii. Prakt pos. - M.: F i S, 2001.
26. Sidelnikova L.B. Audit kommercheskogo banka. - M.: Infra, 1996.
27. Strigin A.V. Mirovaya ekonomika. - M.: Delo, 2001.
28. Tavasiev A.N. Bankovskoe delo: upravlenie i texnologii. - M.: Finansi i statistika, 2001.
29. Xamedov I.A. O’zbekiston Respublikasida tashqi iqtisodiy faoliyat asoslari. - T.: O’zbekiston, 2001.
30. "Bozor, pul va kredit" jurnallari 2001-2002 yillardagi sonlari.
31. "Bank axborotnomasi" gazetasi 2002 yil sonlari.